

Nanebevstoupení 2014 (1)

Skutky 1,1-8

1.

Zítřka budeme slavit *svátek Nanebevstoupení Páně*. „Vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha, Otce všemohoucího, odkud přijde soudit živé i mrtvé.“ V této větě *Kréda* se protínají tři časy: minulý, přítomný a budoucí; vstoupil, sedí, přijde. Sváteční „nanebevstupní“ perikopa rovněž pojednává dílem o tom, co se právě *stalo*: Byl vzat vzhůru, vyzdvižen do nebe, přijat k Otci; o tom, co se od tohoto dne dodnes stále *děje*: Je naším přímlyvcem a zastáncem u Otce; o tom, co se v brzké, ale nám neznámé době *stane*: Znovu přijde navěky zřídit své království. Dnes se budeme věnovat pouze její *první části*, kde se mluví v čase minulém, zítřka se budeme věnovat její druhé části, kde evangelista přejde z aoristu do přítomnosti a v andělské zprávě dá zaznít i vypořádání ve budoucnosti. Řeč bude o tom, co Ježíšovu nanebevstoupení bezprostředně předcházelo, co se odehrálo těsně před tím, než „byl přijat k Bohu“, než „byl před jejich zraky vzat vzhůru“ a než „jim ho oblak zastřel“.

2.

Začátek perikopy je začátkem celé novozákonní knihy *Skutků apoštolských*. V prvních třech verších evangelista Lukáš shrnuje obsah své *první knihy*, našeho třetího evangelia, Evangelia podle Lukáše. Je jím vypsání toho, co Ježíš „*činil a učil*“, jeho činů a slov během jeho veřejného působení i po jeho vzkříšení, kdy „*mnoha způsoby*“ svým učedníkům „*prokázal, že žije*“: „*dával se jim spatřit*“ a „*učil je o království Božím*“. Bylo by škoda, kdyby naši pozornosti unikly dva dogmaticko-liturgické údaje: *Zaprvé*, že evangelista nepoužil český termín pro dnešní den: „nanebevstoupení“, nýbrž latinský výraz, který se ujme pro nanebevzetí Mariino: *přijetí k Bohu (Assumptio)*. A *zadruhé*, že tu najdeme pozdější terminus technicus pro čas zjevování Vzkříšeného učedníkům: *čtyřicet dní*. A ještě jeden biblicko-dogmatický postřeh: Čtete-li, že Vzkříšený nakonec „*v Duchu svatém přikázal svým vyvolaným apoštolům, jak si mají počínat*“, pak to vypadá takřka tak, jako kdyby tu Syn „*podával ruku*“ Duchu svatému.

Poslední rozhovor Vzkříšeného s učedníky se měl odehrát při společném stolování. „*U stolu*“ začíná Lukášova *druhá kniha, Skutky*. Jejím prvním údajem je Ježíšův poslední pokyn, poslední nařízení: učedníci nemají opouštět město, odcházet z Jeruzaléma, vracet či vrátit se domů do Galileje. „*Čekejte*.“ Ne: Dělejte to či ono, nýbrž: Čekejte. Na co? Na splnění starozákonních zaslíbení. „*Čekejte, až se splní Otcovo zaslíbení, o němž jste ode mně slyšeli*.“ Jaké zaslíbení? Zaslíbení křtu Duchem. „*Vy však budete pokřtěni Duchem svatým až uplyne těchto několik dní*.“ Tak tady je máme všechny pěkně pohromadě: Otce, Syna i Ducha svatého. Jenomže co má znamenat *křest Duchem svatým*? Kdybychom to věděli! Letniční křesťané se domnívali a snad někteří ještě i domnívají, že to vědí, KARL BARTH si myslel, že na to (v křestním fragmentu KD IV/4) přišel. Nemohu dát zapravdu jedněm ani druhému. Nesporné je pouze a jen to, že křest Duchem nebude křest Janův, tedy že se jedná o něco jiného než křest vodou, než církví po dvě tisíciletí praktikovaný křesťanský křest, jímž jsme byli my všichni, jak tu teď sedíme, pokřtěni.

Ježíšova slova – jako už tolikrát, tak i nyní – vyvolávají u posluchačů otázky. Učedníci by rádi věděli, co mají očekávat. Formulují svůj dotaz jako otázku po mesiášském termínu: *Kdy? Už brzo? „Pane, už v tomto čase chceš obnovit království pro Izrael?“* Dojde záhy k eschatologické restituci? Jak dobře chápeme tuto otázku. Což se sami nejednou neptáme: „*Jak dlouho ještě? Na co, Pane, čekáš?*“ *Didaché* nám zachycuje raněkřesťanskou modlitbu: „*Ať přijde milost, ať pomine tento svět!*“ (10,6; srov. Spisy apoštolských otců, 1985, s. 20) Prodloužený mezičas mezi Ježíšovým odchodem a příchodem je zatěžkávací zkouškou naší

křesťanské trpělivosti. Jak rádi bychom přešli z víry do vidění! Kolikrát už církev ve svých dějinách toto napětí víry neunesla a vzala Boží věci do svých rukou, uskutečňování Božích plánů do své vlastní režie. Ve středověku, když sama zasedla jako pozemský náměstek na místo svého nebeského Pána; v novověku, když se ponořila do svých přítomných aktivit natolik, že jí už jaksi nezbyl čas na to, aby na něho vzpomínala a na jeho příchod se těšila.

Ježíšova odpověď – jeho úplně poslední slova na zemi – jsou slova proti učednické netrpělivosti a pro Boží trpělivost. „Termín je to jediné co Otec nikomu, ani Synu, nesvěřil; nesvěřil jej ani vám.“ „*Není vaše věc znát čas a lhůtu, kterou si Otec ponechal ve své moci.*“ To ovšem neznamená, že tu zůstanete sami, osiřelí, bez rady a bez pomoci. „*Ale dostanete sílu Ducha svatého, který na vás sestoupí.*“ A neznamená to, že čas církve bude časem lenivého okounění, rutinního sborového provozu, přerušovaného občasnými kradnými pohledy na hodinky. Všechno potřebné k spáse člověka, už se stalo; nyní jde o to, aby se to všichni dozvěděli. A právě toto, misie, bude po všechna léta Páně, po všechny dny až do Kristova příchodu, vaším zaměstnáním. „*A budete mi svědky v Jeruzalémě a v celém Judsku, Samařsku a až na sám konec země.*“ Vaše věc není znát datum Kristova příchodu ve slávě, vaše věc je evangelizace tohoto světa!

3.

Zítřejší budeme slavít svátek Nanebevstoupení Páně. Vypravováním o něm evangelista Lukáš zakončil knihu evangelia a otevřel knihu Skutků. Toto nanebevstoupení nemáme chápat jako konec Ježíšova příběhu, nýbrž jako jeho nový začátek. Osobní příběh nějakého Ježíše z Nazaretu se nás mohl týkat nebo také netýkat: My se s ním neznali, neviděli jsme ho při činu, nakonec jsme od něho ani nic nečetli, protože jak známo nic nenapsal; je tu jen to, co o něm napsali druzí a to se jedni zajímají, jiní nezajímají. Jeho odchod k Otci by pak byl odchodem do nebeské penze: tady na zemi splnil úkol, poté mu náleží zasloužilý odpočinek. Ne, svým nanebevstoupením nepřešel Ježíš z aktivit do pasivity. Usedl po Boží pravici, tj. nastoupil do výkonu svého královského, prorockého a kněžského úřadu. V roli nového Adama se nás týká ještě dřív, než jsme se o něm dozvěděli a začali o něm přemýšlet. Ač jsme ho neviděli a neslyšeli, můžeme ho slyšet a vidět v kázání a svátostech. Zajímá se nejen o nás, ale i o všechny ty, kdo se o něj z nejrůznějších důvodů nezajímají. Ten, který byl kdysi přítomen hloučku učedníků, je nyní přítomen nesčetnému počtu křesťanů a křesťanek celého světa. Evangelista Jan nechává Ježíše nejednou říci, že „je prospěšné, aby odešel“ (Jan 16,7); že až odejde, přijde Přímluvce, a že odchází proto, aby nám připravil místo a opět přijde, abychom i my byli tam, kde je nyní on (Jan 14,3). A MARTIN LUTHER to vyjádřil paradoxním výrokem: „Když nám byl blízko (tj. na zemi), byl nám vzdálený; nyní je (v nebi) od nás vzdálený, a přece je nám blízko.“

Nebe a země, Bůh a člověk – do Ježíšova narození, ano do Ježíšovy smrti a jeho vzkříšení beznadějně rozdělené – se v Ježíši Kristu navěky spojily. Jistě, my žádnou cestu od nás ze země k němu do nebe neznáme. Ale on ji zná, protože On sám je tou Cestou. V prefaci na dnešní den se církev v Duchu svatém modlí k Bohu Otci: „Kristus, Král slávy, vítěz nad hříchem a přemožitel smrti, byl vyzdvižen na nebesa a usedl po Tvé pravici. Andělé žasnou, že člověk je Soudcem světa a Pánem vesmíru. A my se radujeme, že Tvůj Kristus nepřestal být jedním z nás, že je náš prostředník u Tebe a zůstává mezi námi. My k němu patříme navěky a skrze něho se jednou náš život naplní v Tobě.“ Amen.